

Remiss - Boverkets förslag till föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö (dnr 29/2022)

Som ordförande i Sveriges Byggnadsinspektörer (FSB) har jag hur jag än försöker inte förstått syftet eller anledningen till att plocka bort de allmänna råden från BBR.

Det är svårt att förstå hur man tror att man ska förbättra/förenkla byggprocessen genom att lämna över ansvaret för samhällets minimikrav till de som ska bygga.

Speciellt när denna bransch bygger fel för 111 miljarder per år!

Tycker man att de är lämpligt att släppa ännu mer ansvar till dessa?

Vad kommer vi få för byggnader frampå?

Det är ungefär som att man skulle be de gängkriminella att själva ta fram lösning på den uppkomna våldsvågen som har uppkommit utan att samhället lägger sig i...

Hur ska vi kunna veta om byggnader är säkra att vara i, när branschen själva ska ta fram metoder och lösningar på hur de vill bygga, när de samtidigt är vinstdrivande företag.

Det är snarare dags för staten att sätta ner foten och börja ställa krav på de olika aktörerna i byggprocessen, från byggherre, entreprenör till Byggnadsnämnd istället.

Idag är det bara krav på verifierad kunskap/kompetens på kontrollansvariga och certifierade sakkunniga i de få områden det finns. Man får inte köra bil utan att man har verifierad kompetens i Trafiklagstiftningen genom teoriprov samt att visa körduglighet/lämplighet genom uppkörning.

Men det är tillåtet att bygga hus för flera miljoner utan någon som helst krav på verifierad kunskap/kompetens/erfarenhet från samhällets sida.

Det måste vara en organisation utan vinstintresse och som är opartisk som ska säkerställa att samhällskraven uppfylls.

Men som förslaget ligger nu känns det mer som man vill sälja ut både Boverket och Byggnadsnämnderna? Vad får vi kvar?

Enligt FSB:s mening ska man snarare stärka Boverkets roll, och ge dem mandat att tydliggöra lagstiftningen samt bistå marknaden och Byggnadsnämnderna med verifierbara samhällskrav som är lätta att tolka och förstå. Annars får vi fortsatt 290 olika "lagstiftningar".

Boverket behöver även få i uppdrag att jobba med Byggnadsnämndens kompetensförsörjning/höjning.

I dagsläget är det fritidspolitiker i Byggnadsnämnderna som har verksamhetsansvar och som ska se till att uppfylla kravet avseende bemanning och kompetens, enligt PBL 12:7.

Här behövs mer vägledning från Boverkets sida, både avseende kompetensnivåer och arbetssätt, eftersom det är just detta som kritiken mot Byggnadsnämnderna ofta handlar om tillsammans med kritik mot Byggnadsnämndernas detaljplanhantering. Inte de allmänna råden.

Kritiken som framförs mot Byggnadsnämnderna bottnar i att dessa uppenbarligen inte överallt har den kompetens, bemanning och erfarenhet som krävs för uppgiften enligt PBL 12:7.

Ett nytt förslag på föreskrifter kommer inte lösa det problemet, utan snarare skapa ännu fler problem och skillnader i handläggning mellan olika kommuner.

Första steget måste vara att sätta krav på att Byggnadsnämnden som tillsynsmyndighet ska ha verifierad kunskap i nuvarande lagar och regler.

I nästa steg sätta samma krav på entreprenörer och projektörer.

När det är klart kan vi fundera på att göra ändringar och jobba med finlir genom att vända och vrida på olika föreskrifter.

Men alla måste stå på en bred kunskapsbas först.

Vårt yttrande kommer i huvudsak fokusera på borttagandet av de allmänna råden, men även kommentera delar av det nya förslaget på föreskrifter.

FSB:s fokus ligger på att ur byggnadsinspektörernas perspektiv tydliggöra vad och varför vi är kritiska att ta bort de allmänna råden.

Det som har framförts från utredarna har varit att samhällsbyggnadssektorn (man undrar vilka dessa är?) upplever att man bara får bygga så som de allmänna råden anger.

Att byggnadsnämnder kräver att man följer de allmänna råden, och därmed förhindrar teknikutveckling och nya innovativa lösningar.

Förslag på hur/vad man kan göra för att uppfylla föreskrifterna har funnits sedan åtminstone SBN 67, och där tydligt förklarat att de föreslagna lösningarna är ett förslag på lösning som man kan använda för att uppfylla den tvingande föreskriften/funktionen, men att Byggnadsnämnden inte kan kräva detta utförande.

Efterföljande tillämpningsbestämmelser till byggnadsstadgan innehåller dels föreskrifter jämlikt 76 § 1 mom byggnadsstadgan, dels råd och anvisningar jämlikt 2 mom i samma paragraf.

Föreskrifterna är *bindande* för den byggande och för myndigheterna och får inte skärpas av byggnadsnämnd eller annan tillsynsmyndighet. Jämlikt 67 § byggnadsstadgan äger länsstyrelsen med avseende på visst byggnadsföretag medge mindre avvikelse från föreskrifterna. Länsstyrelsen äger förordna att denna befogenhet på vissa villkor skall tillkomma även byggnadsnämnd. Av befogenheten för statens planverk att meddela föreskrifter (SFS 1967:328) följer att planverket även äger medge dispens från föreskrifterna.

Råden och anvisningarna är *icke bindande* för den byggande och får därför inte ställas som villkor för byggnadslov eller annat godkännande. Dessa råd och anvisningar innehåller bl a exempel på konstruktioner m m som överensstämmer med föreskrifterna och som sålunda skall godtas av byggnadsnämnderna liksom andra lösningar som uppfyller föreskrifterna.

Tyvär är oftast anledningen till att samhällsbyggnadssektorn (vem det nu var..?) inte har resurser, möjlighet, ekonomi eller tid att visa hur man i stället vill utföra funktionen/åtgärden på ett annat sätt.

Byggnadsinspektören har inte en kristallkula där man kan se om en annan föreslagen lösning uppfyller föreskriften.

Därmed kräver man in handlingar som visar detta.

Vill/kan inte byggherren ta fram och lämna in de handlingarna, återstår att följa det som det allmänna rådet anger.

Men detta är INTE detsamma som att byggnadsinspektören bara godkänner ett utförande enligt det allmänna rådet, utan för att byggherren inte vill/kan visa hur man uppfyller föreskriften på annat sätt.

Det är väldigt stor skillnad.

Det blir väldigt svårt för byggnadsinspektören att kunna avgöra om byggherren kan komma att uppfylla samhällets minimikrav eller ej, vilket är ett krav för att få startbesked och därmed få möjlighet att börja bygga om man inte får in handlingar på alternativa lösningar som visar hur man uppfyller samhällsskraven.

Tyvär verkar inte förespråkarna för att få bort de allmänna råden förstå att det kommer krävas enormt mycket mer utredningar, handlingar, provningar och "bevis" för hur man avser att uppfylla de nu föreslagna föreskrifterna utan hjälp/stöd av allmänna råd.

De verkar tro att det är "hopp och lek" som gäller och att man kan göra som man vill utan att behöva redovisa.

De kommer bli gruvligt överraskade när de inte får sina startbesked om de inte kan visa att/hur de uppfyller samhällets minimikrav.

Det som verkligen mest förbryllar mig är att möjligheten att göra på ett annat sätt än de föreslagna lösningarna för de som vill vara innovativa redan finns idag och har funnits sedan SBN 67.

Att samhällsbyggnadssektorn verkar ha missat detta, visar ju bara på den oerhört stora kompetensbrist av vad bygglagstiftningen innebär och hur man ska tolka den.

Tror man att man kommer lösa denna kompetensbrist i byggbranschen och på övriga aktörer i byggprocessen genom att ta bort de allmänna råden som de flesta idag använder som "facit" för att slippa göra kostsamma och tidskrävande utredningar?

Boverket anger att de kommer att skriva vägledningar och att man räknar med att branschen själva ska ta fram standarder för att inte behöva "uppfinna hjulet" på nytt i varje projekt.

Problemet är bara att de allmänna råden har en juridisk bindning som inte föreslagna vägledningar eller standarder har.

När byggnadsinspektören och byggherren inte är överens om att man uppfyller föreskrifterna, vem ska då avgöra?

Byggherren kan naturligtvis överklaga ett vägrat startbesked.

Men hur lång tid tar ett överklagande?

De flesta projekt överlever inte en överklagandetid på åtskilliga månader som det tar i dag för ett ärende att avgöras i domstol.

Det innebär i praktiken att man tvingas göra som Byggnadsnämnden anser, annars kan det bli närmare ett års försening av projektet.

Detta hämmar inte bara de demokratiska rättigheter man som byggherre har, utan kommer dessutom leda till projekt som aldrig kommer genomföras på grund av tidsaspekten.

Detta löser ingalunda den problematik som har uppstått.

Hade det funnits certifierade sakkunniga inom alla elva tekniska egenskapskrav enligt PBL 8:4, hade svaret kanske varit att kräva in ett sakkunnighetsintyg (som också kostar pengar förstås då man behöver skaffa på sig en certifierad sakkunnig i projektet) om man är oense. Men dessa finns inte i alla tekniska egenskapskrav i dagsläget.

Hade det åtminstone hade funnit ett övergripande statligt tillsynsorgan, som kunde gå in och slutligt avgöra en fråga hade det kanske funkat. Då hade man även kunnat få en mer enhetlig bedömning och klara besked som hade underlättat både för byggherrar och byggnadsinspektörer.

Men i stället kommer det att öppna upp för 290 olika uppfattningar (minst, kan skilja mellan olika handläggare i varje kommun också...) om vad som är ok eller ej.

Tror man att detta kommer förenkla och göra processen mer förutsägbar och tydlig? Kommer det att spara tid?

Kommer det att ta bort några av de byggfel av de 111 miljarderna?

Att man ska kasta bort de allmänna råden efter snart 30 år på föreslagna utförande som uppfyller föreskrifterna kommer innebära att engångsbyggare, småhusprojekt och små/mellanstora entreprenadföretag som inte har spetskompetens inom sin organisation eller som kan ta fram handlingar som visar att de uppfyller föreskrifterna, kommer få betydligt högre kostnader då de kommer få köpa in olika konsulttjänster. Om det ens kommer att gå att få tag på denna spetskompetens. Alla dessa experter med spetskompetens kommer att vara upphandlade/anlitade av de större entreprenörföretagen. Boverket menar att man fortsatt ska kunna använda sig av lösningar som idag finns i de allmänna råden som en lösning. Problemet är att de med nuvarande förslag då inte kommer ha den juridiska bindning de har idag.

De stora entreprenadföretagen har säkert mycket av den kompetensen redan idag, eller har råd att köpa in den om de saknar den. Men hur ska småhusmarknaden (nybyggnader/tillbyggnader/ombyggnader) som utgör majoriteten av all byggproduktion fixa detta?

FSB föreslår att man behåller nuvarande allmänna råd, men förtydligar på nytt att det går att bygga på annat sätt.

Man kan, likt kraven avseende brandskyddsdocumentation i BBR ha en förenklad lösning för de som inte vill lägga stora kostnader på att "uppfinna hjulet" för sitt projekt utan i stället följa de allmänna råden rakt av och en utökad lösning, likt analytisk dimensionering för de som vill hitta nya innovativa lösningar.

Detta skulle innebära att Boverket tydligare visar att man har möjlighet till två olika lösningar.

Det skulle även innebära att man kommer behöva olika kompetenskrav för de olika utförandena.

De som "bara" ska följa allmänna råden kan ha betydligt lägre kompetens än de som vill bygga med den utökade lösningen, i stället för att alla ska ha samma krav på kompetens.

Detta hade även underlättat för Byggnadsnämnderna vid rekrytering av byggnadsinspektörer.

De kommuner som uteslutande har småhusprojekt, vilket är många kommuner behöver inte ha samma spetskompetens som de kommuner som bygger höghus, köpcentra och andra komplexa byggnader.

Då räcker de att de har byggnadsinspektörer med enkel kompetens.

Och den gången kommunen ska bygga en ny skola, kan man köpa in högre kompetens av grannkommunen.

Man kunde gott damma av de tre olika kategorierna som man tidigare hade för KA – enkel (E), normal (N) eller komplicerad (K) art.

För att förtydliga rollen, höja statusen och få byggnadsinspektörer att stanna på kommunen krävs att det finns utvecklingsmöjligheter både kompetens- och lönemässigt.

Ett system med tydliga kompetensnivåer skulle även vara bra för att Byggnadsnämnden ska veta om de uppfyller PBL 12:7 eller ej.

Risken är annars att kompetenta byggnadsinspektörer sticker över till den privata sidan om man inte upplever att det finns möjlighet att klättra.

Självklart skulle även byggnadsinspektörerna då ha krav på verifierad kunskap motsvarande E, N och K-nivå.

Det vill säga någon typ av certifiering.

Idag kan vem som helst jobba som byggnadsinspektör.

Det finns inga kompetenskrav att uppfylla.

När jag började jobba som byggnadsinspektör 1989 var man tvungen att ha ingenjörsexamen på lägst 4-årig teknisk nivå för att ens söka jobb som byggnadsinspektör.

Inför man certifieringskrav säkerställer man att tillsynsmyndigheten har rätt kompetens för sin verksamhet, vilket måste anses vara ett krav för att kunna säkerställa lagstadgad tillsyn.

Det är ingen raketforskning vi pratar om.

Alla läskunniga normalbegåvade personer kan lära sig lagstiftningen, men det är ingen kunskap man föds med. Man måste utbilda sig!

Idag är det kommuner som inte har tillgång till ingenjör- eller teknikerkompetens, och som inte utför någon form av tillsyn.

Hela kontrollsystemet med "frihet under ansvar" som infördes 1995 faller platt om inte Byggnadsnämnderna aktivt jobbar med tillsyn.

Om skulle det finnas en tydlig kompetens- och utvecklingstrappa för Byggnadsnämnderna att följa hade det varit lättare för Byggnadsnämnderna att veta vilken kompetens förvaltningen besitter.

Många gånger är även utbildningsbudgeten allt för låg i förhållande till den fortbildning som krävs för att byggnadsinspektörerna ska kunna ha och bibehålla erforderlig kompetens.

Byggnadsinspektörerna jobbar i en kunskapskrävande verklighet där vidareutbildning är ett måste redan idag.

Annars är det svårt att bedöma att samhällskraven är uppfyllda.

Med det nya systemet kommer det bli ännu högre krav på kompetensen för att kunna avgöra om föreslagna lösningar eller standarder uppfyller föreskrifterna.

Det gäller verkligen att Byggnadsnämnderna redan nu fördubblar löneanslagen för byggnadsinspektörer nästa år, då det kommer kosta skjortan att behålla, rekrytera och vidareutbilda byggnadsinspektörerna för att klara Möjligheternas byggregler...

Det kommer också kosta alla 290 kommuner i Sverige oerhört stora summor för att köpa in olika standarder.

Självklart kan ju byggherrarna lämna in en standard som en handling till Byggnadsnämnden för att visa hur man uppfyller en föreskrift.

Men med tanke på den copy-right som råder på standarder och det blir en allmän handling, så kan man fundera på om detta ens skulle kunna vara möjligt? Har man tittat på/utrett detta?

Ett tydligt krav från Kommittén för modernare byggregler, som jag satt med i, var att helt ta bort hänvisningen till standarder från BBR eftersom kommunerna inte hade råd att köpa dem.

Med nuvarande förslag föreslås i stort sett allt lösas med standarder.

Det är som sagt mycket jag inte får ihop...

Dessutom kommer inte Boverket ange vilka standarder som är ok att använda, utan även det ska 290 kommuner lösa.

I skrivande stund är det fler företag än SIS som filar på standarder för att kunna sälja så småningom.

Det innebär att det kan komma att finnas flera olika standarder för samma ändamål.

Vilken är då rätt?

Ska man även kunna använda utländska standarder?

Listan på standarder som kommunerna kommer tvingas köpa in för att kunna utföra sin tillsynsskyldighet kommer vara lång (och dyr).

Man ska dessutom hela tiden se till att man håller sina standarder ajour, vilket också kostar tid.

Det bästa och mest effektiva hade varit att tydliggöra och precisera utförande, mått och annat i de allmänna råden ytterligare, så de som väljer att bygga enligt det förenklade utförandet bara kan läsa innantill, som på SBN:s tid.

Ett av skälen till att man ville bort från SBN var att det bara fanns ett sätt att lösa saker på, det som stod i SBN.

Man ansåg att det hindrade teknikutveckling.

Med det nya systemet, som förväntas vara helt styrt av standarder, innebär det i stort sett samma sak, om inte konkurrerande företag tar fram en annan standard och lösning för ett och samma utförande.

Det kommer inte att hända. Ingen kommer vilja bekosta det.

Därmed blir det en lösning som på SBN:s tid.

Dessutom är det bara de stora företag som har råd att bekosta medlemskap i SIS, som har möjlighet att påverka standarder och därmed hur vi ska bygga i framtiden.

Det innebär att en liten klick vinstdrivande företag ska diktera villkoren för alla som ska bygga.

Borde inte detta vara statens ansvar?

Under de lite dryga 10 år som jag har utbildat olika aktörer inom byggsektorn har det framförts att man egentligen struntar i vad det står i lagen/föreskrifter, bara det är lätt att förstå och att det gäller samma för alla. Det är de 290 tolkningarna man vill slippa!

Detta kommer man inte åt med nuvarande förslag, snarare förvärrar.

Hade vi fått ett system där de mindre entreprenörerna och de oerfarna bygherrarna (som är en majoritet av de som bygger) hade kunnat använda sig av ett förenklat förfarande, där utförandet står på "skruv och mutternivå" hade vi kunnat säkerställa en högre kvalitet även på dessa projekt.

Många Byggnadsnämnder kommer att dra sig för att kräva att dessa ska ta fram de utredningar och handlingar som egentligen behövs, då det blir orimliga kostnader i förhållanden till kostnaden för projektet.

I och med detta riskerar dessa projekt bli dåligt projekterade och genomförda, med få eller dåliga möjligheter att säkerställa att samhällskraven efterlevs.

Det kan i stället bli fråga om dyra och tråkiga förelägganden i efterhand att åtgärda. Detta skapar inte mervärden för någon av aktörerna eller miljön.

Det ska vara en tydlig, transparent, lätt verifierbar föreskrift i det enkla förfarandet, som även innebär att det är lätt för byggnadsinspektörerna att följa upp/göra tillsyn.

Man behöver inte krångla till saker mer än nödvändigt.

Det är detta den bransch och bygherrar jag varje vecka träffar efterfrågar – tydliga krav som inte öppnar upp för otillbörlig konkurrens och tvärstopp i projekt.

FSB anser vidare att det är ytterst oroväckande att de största förändringarna på 30 år sker i en tid när byggandet kraftigt har gått ner och därmed ekonomiska resurser inte finns för utbildning.

Vi har precis klarat oss ur Coronaproblematiken, vi har höga räntekostnader, höga elkostnader i samhället och arbetslösheten ökar.

Det är samma dåliga tajming som man hade när man införde Nybyggnadsreglerna (NR kom 1989) i samband med finanskrisen 1990 och dessutom ändrade hela kontrollsystemet 1995.

Även nu sitter det en statlig utredning och tittar på kontrollsystemet...

Det blev totalkaos på Byggnadsnämnderna när NR kom.
Det fanns inte vägledningar eller utbildningar på plats innan lagstiftningen (eller ett tag efter) som tydliggjorde hur man skulle jobba.
Tyvärr är det inte många kvar i branschen som kommer ihåg den här perioden och därmed ser att man är på väg att göra samma misstag.
Lyckligtvis hade man åtminstone en övergångstid på två år, från 1989 till 1991, så de flesta valde att fortsätta bygga efter SBN 80.
Sedan kom verkligheten i kapp på alla plan och NR lades i graven redan 1994, då BBR kom.
NR blev en dyr historia i förhållande till den korta tid den användes.
Utbildningarna och tiden som nya regler innebär på mallar och annat var tämligen bortkastade. Vi ska inte göra om samma misstag.

Med tanke på att det var betydligt färre förändringar från SBN 80 till NR, än den nu föreslagna lösningen, vore minst 5 år en rimlig övergångstid om man ens ska gå vidare med förslaget att ta bort de allmänna råden.
Kör de nya uppdelningarna i olika skrifter i stället för en gemensam BBR, men låt de allmänna råden vara kvar.
Åtminstone till att börja med, så kommer inte alla förändringar på en gång.
Det räcker med att Byggnadsnämnderna återigen ska lägga pengar på utbildning och ändra i mallar.
Det kommer ta mycket tid och resurser bara det.
Men låt oss slippa att dessutom ha kostnader för standarder.
Fem år är nog minst den tid som branschen, Byggnadsnämnder och byggherrar behöver för att hinna/kunna ställa om.
Då har Boverket dessutom möjlighet att fortlöpande följa upp och förbättra/förändra brister under tiden.

Det är så mycket som har förändrats och satts krav på ändå för den så kallade samhällsbyggnadssektorn.
Branschen ska uppfylla en herrans massa andra krav från samhället/byggherrarna på senare år som går utöver bygglagstiftningen - nära nollenergibyggnader, olika miljöklassningar, återvinning, återbruk, klimatdeklarationer, livscykelanalyser osv.
Detta göra att det knappt finns ork/tid eller resurser till att ha kunskaper i den grundläggande lagstiftningen. Allt annat har tagit över.
När sedan Byggnadsnämnden påpekar att man inte har följt lagstiftningen innebär det att man måste göra om och göra rätt, med stora kostnader och en tidsplan som inte kan hållas, så skyller man på att det är fel på Byggnadsnämnden och lagstiftningen.

2.2 Problembeskrivning

Det finns kritik mot BBR som går ut på att regleringen ofta uppfattas som oförutsägbar, omfattande och kostnadsdrivande av samhällsbyggnadsbranschen. Detta påverkas bland annat av hur reglerna är strukturerade och presenteras. Sammantaget kan detta vara en bidragande faktor till problemet som regeringen pekat ut, att byggandet i Sverige inte är kostnadseffektivt. Utformningen av BBR har enligt Boverket bidragit till en otydlig rollfördelning mellan staten och samhällsbyggnadsbranschen. Trots att allmänna råd är rekommendationer, tillämpar kommuner och byggherrar i praktiken många gånger allmänna råd som föreskrifter. De allmänna råden har därför i stor utsträckning blivit normerande.³

Detta resonemang innebär ungefär att vi ska ta ner hastighetsskyltarna på vägarna, eftersom det är så många som kör för fort, och det innebär att de får betala böter eller kanske till och med bli av med körkortet... Inte nog med det, det kommer bli den som kör bilen som själv ska avgöra om han eller hon kör för fort!

Hur i hela fridens namn kan man komma på tanken att lösa ett problem med ett annat problem?

Är det ingen som förstår grundproblemet?

Att det är för låg kompetens i PBL/PBF/BBR/EKS i alla led som är problemet.

De enda som i nuvarande lagstiftning har krav på verifierad kunskap (tenta/korrekt utbildning/lämplighet/erfarenhet) är kontrollansvariga och certifierade sakkunniga (som inte heller finns inom alla 11 tekniska egenskapskrav).

Alla övriga entreprenörer, projektörer, konstruktörer, brandingenjörer, byggherrar, bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer kan bara köra på utan krav på en enda dags utbildning.

Varför?

För att det inte finns krav i lagstiftningen på kompetens.

Och heller inga "straff" för de som bygger utan kompetens.

I annan lagstiftning som hör till människors hälsa och säkerhet, exempelvis arbetsmiljölagstiftningen har man krav på verifierad kunskap för att kunna få lov att bygga. Annars får man böter.

Idag kan man som entreprenör få böter för att man har personal som bygger en ställning på ett bygge, utan att ha gått en utbildning och fått ett intyg på att man får bygga ställning, men du kan sedan bygga hela huset (för flera miljoner) utan något som helst krav på verifierad kunskap i bygglagstiftningen!

Det är detta som leder till de "kalduschar" den så kallade samhällsbyggnadsbranschen (är fortfarande osäker på vem man menar med detta begrepp?).

Jag jobbar med att utbilda både entreprenörer, kontrollansvariga, bygglovshandläggare, byggnadsinspektörer och politiker i bygglagstiftning. Sitter även som ordförande för FSB i rådet för byggkompetens tillsammans med Byggföretagen.

Där sitter även representanter för Byggherrarna, Byggcheferna och Ledarna.

Alla är eniga om att det saknas kompetens i alla led, och att det måste till samhällskrav på detta.

Jag har även under några år gjort egen statistik på de entreprenörer som faktiskt går och utbildar sig. De allra flesta jobbar som platschefer, byggproduktionsledare eller hantverkare inom olika storlek på företag. Den genomsnittliga "eleven" på en kurs har jobbat mellan 5-15 år i branschen utan en enda dags utbildning i PBL/PBF/BBR/EKS!

Därför blir det en hel del "kallduschar", inte minst för totalentreprenader när man bygger i strid med samhällskrav, eftersom man inte vet vad det står i lagstiftningen.

Förutom PBL/PBF/BBR/EKS kommer föreläggande och krav på åtgärder enligt HIN och ALM, som många inte heller känner till att de existerar. Det är detta man kanske anser är oförutsägbart?

Politikerna i Byggnadsnämnderna måste även få krav på sig att förstå vad PBL 12:7 innebär i verkligheten och för verksamhetsansvaret nämnden har.

Ingen lag i världen kan fungera om det inte finns en vältrimmad tillsynsmyndighet, vilket är Byggnadsnämndens roll.

Om byggherren inte följer lagstiftningen på grund av okunskap eller illvilja, är det Byggnadsnämnden som ytterst ska säkerställa att samhällets minimikrav efterlevs.

Idag jobbar det många bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer som har väldigt liten kompetens/erfarenhet.

De flesta Byggnadsnämnder uppger att det är väldigt svårt att rekrytera kompetent/erfaren personal.

Med förslaget som Boverket nu har lagt anger de själva att det kommer krävas betydligt mer kompetens inom alla led i processen.

Från projektör till byggnadsinspektör.

Var ska den kompetensen komma ifrån på ett år?

Och vem kommer i slutändan att få betala?

Var ska Byggnadsnämnderna få de pengar som kommer krävas för att ens kunna anställa dessa experter som kommer att behövas för att göra bedömningar om huruvida man uppfyller samhällskraven eller ej, när man nu vill plocka bort "facit" som de allmänna råden mycket har fungerat som. Byggnadsnämnderna kommer behöva dubbla sina löner för att kunna "slåss" med den privata marknaden om samma experter.

Det kommer i alla fall gynna löneutvecklingen för de som idag är ingenjörer. Grattis till oss!

Tyvärr innebär det att många duktiga byggnadsinspektörer kommer att lämna myndighetssidan för att gå över till den privata sidan med annan lönebild om inte Byggnadsnämnderna hänger med lönemässigt.

Man blir verkligen förvånad när Boverket bedömer att den föreslagna ändringen kommer innebära ökade kostnader.

Det kommer öka kostnaderna i alla led!

Sammanfattning

Boverket har inte identifierat någon ökning av produktionskostnader som direkt konsekvens av författningsförslaget. Boverket bedömer att författningsförslaget kommer att få begränsade direkta konsekvenser för tillämpningen jämfört med hur de gällande allmänna råden tillämpas i dag. Direkta kostnadmässiga konsekvenser för berörda aktörer uppstår framför allt till följd av tid för inläring, anpassning av arbetssätt och kompetensutveckling.

Det kommer bli råttre, eftersom det fattas flera tusen utbildade personer som kan säkerställa den nya författningen.

Det kommer att ta många år innan högskolor, universitet och yrkeshögskolor har lyckats ta fram utbildningar till alla dessa människor som kommer behövas.

Så det mest rimliga vore att vänta med att driva igenom förslaget, först efter att alla aktörer i byggprocessen fått krav på sig att ha verifierad kunskap och att utbildningarna för dessa projektörer och experter har kommit i gång.

Det måste även ställas krav på lärosäten att återigen börja utbilda

byggnadsingenjörer. Många byggingenjörsutbildningar har försvunnit.

Man kanske rent av skulle införa den gamla 4-årig tekniska utbildningarna på gymnasienivå igen.

Boverket skriver vidare i sammanfattningen.

Boverket bedömer också att författningsförslaget inte kommer få direkta konsekvenser för människors skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö eller hushållning med vatten och avfall. Författningsförslaget innebär i grunden samma skydd för människors hälsa som BBR och innebär få ändringar med avseende på vilka krav som ställs på byggnader. Byggherrar kan dock oftare behöva göra riskbedömningar i enskilda situationer, vilket kan kräva annan kompetens än vad som är fallet med dagens regler. Handböcker, standarder, branschstandarder och branschöverenskommelser kommer att få en viktig roll vid tolkning av byggreglerna. Mycket av detta utvecklingsarbete och förvaltning av befintlig kunskap förväntas kunna ske via branschen.

Det blir lite konstigt att tro, att man inte riskerar att det blir betydligt sämre efterlevnad av reglerna och därvid även en ökad risk för människors hälsa och säkerhet.

Då är vi tillbaka till att bilisten själv ska avgöra om man kör för fort eller inte, och inte Polisen. Sedan ska även bilisten själv besluta om det är ok att fortsätta att köra fort eller om man ska lätta av på gasen...eller kanske betala böter.

Man skriver på flera ställen att man räknar med att branschen ska arbeta fram hur och vad man ska få göra.

Hur ska det arbetet gå till?

Vem ska finansiera? Hur ska det organiseras?

Vem har mandat att bestämma om det är godtagbart eller ej?

Är det viktigaste att det är en bra lösning eller en billig lösning?

Finns det något annat område i samhället där man funderar på att lägga över ansvaret för att ta fram samhällets minimikrav till kunden, leverantörer och utförare?

Samtidigt göra det väldigt svårt för tillsynsmyndigheten att kunna bedöma regelefterlevnaden eftersom det inte finns någon legalitet i de standarder som branschen själva då tar fram.

Är det så vi tror vi ska få bukt med 111 miljarder i byggfel?

Att branschen anser att de är "mogna" att själva ta ett större ansvar är ju parodi, när de bygger fel för 111 miljarder per år

Det är ju inget i nuvarande lagstiftning som heller hindrar dem från att vara innovativa och visa vad de kan.

Hade de bara haft lite bättre kunskap i hur BBR:s allmänna råd fungerar, så hade de vetat att de redan med nuvarande föreskrifter har exakt den frihet och möjlighet som de nu tydligen efterfrågar.

Olyckligtvis finns det även handläggare på Byggnadsnämnden som uppenbarligen inte heller vet hur BBR:s allmänna råd fungerar om det är som branschen hävdar, att Byggnadsnämnden kräver att de ska följa de allmänna råden.

Så lösningen är återigen inte att ta bort de allmänna råden, utan i stället kräva att de som ingår i byggprocessen måste kunna bygglagstiftningen.

Nu riskerar vi på nytt, likt förändringen som skedde (även då var de branschen som lobbade) när vi gick från SBN till Nybyggnadsreglerna göra samma misstag.

Sammanfattning

Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer, FSB har fått en remiss från boverket som gäller förslag till nya föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien hälsa och miljö. Förslaget bygger på en ny regelmodell, Möjligheternas byggregler, där varje avsnitt i nuvarande boverkets byggregler, BBR, ska ersättas av separata föreskrifter för varje avsnitt. Föreskrifter för avsnittet säkerhet vid användning av byggnader behandlas i en annan pågående remiss från boverket. Boverket har skickat övriga avsnitt på remiss vilka ska besvaras i augusti 2023.

Den nya regelmodellen innehåller endast föreskrifter och blir därför mindre omfattande. Allmänna råd som finns i nuvarande BBR tas bort förutom ett fåtal råd som ändras till föreskriftstext. Allmänna råd beskriver ett sätt att uppfylla en bindande föreskrift. Det innebär att de flesta kraven i föreskriften formuleras som funktionskrav vilket ger en otydlig kravnivå. Enligt boverket kan handböcker, branschstandarder och boverkets vägledning vara ett komplement till föreskriften.

Föreskriften har preciserade krav inom några få områden bland annat dagsljus och termiskt klimat som ger tydliga krav vilket är positivt.

Vi anser att fler områden i föreskriften ska kompletteras med kvantitativa krav så att kravnivån blir tydlig både för kommuner och byggherrar. Vi önskar att boverkets vägledning till föreskriften ska ange vilka standarder och handböcker som kan användas för att tolka kravnivån.

Om kraven i föreskriften är otydliga finns det stor risk att byggherren tror att kraven är uppfyllda och att det upptäcks först i sent skede i byggprocessen inför slutbesked. Kommunen tvingas antingen acceptera mindre brister som hade kunnat undvikas eller så tvingas byggherren ändra vilket medför stora kostnader och försenad inflyttning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

FSB menar att kommunerna behöver säkerställa att de har goda kunskap och medvetenhet om kravnivåer för skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö.

Det kommer att krävas stora utbildningsinsatser i kommunerna

Kommunerna kommer att få en kostnadsökning för inköp av standarder, branschstandarder, branschregler samt intern och extern utbildning.

För byggherrarna kan de ekonomiska konsekvenserna av författningsförslaget variera beroende på organisationens storlek och professionalitet samt varje enskilt projekts specifika egenskaper. Innovativa lösningar och nytänkande kräver riskanalyser för att visa att föreskrifterna uppnås.

Byggherrar kommer att behöva kompetensutveckling i hur det nya regelverket fungerar. Författningsförslaget för störst konsekvenser för de byggherrar som inte räknar med att projekteringen ska utföras fackmässigt eller inte själv kan avgöra när något är fackmässigt projekterat.

FSB har sammanställt synpunkter som övergripande kommentarer i inledande del samt som detaljerade kommentarer på vissa kapitel i förslaget. De detaljerade kommentarerna redovisas under rubriker med kapitel och namn lika de som finns i föreskriften.

Övergripande kommentarer

FSB är positiv till att nuvarande byggregler delas upp i ett antal egna föreskrifter för respektive avsnitt. Strukturen i föreskriften med övergripande bestämmelser, uppförande av nya byggnader och ändring av byggnader är tydlig. Det är viktigt att samtliga

föreskrifter kommer ha samma struktur för igenkänning vilket gör det enklare för alla att förstå och hitta i föreskriften.

Enligt boverket är syftet med Möjligheternas byggregler att ändra regelmodellen men inte att förändra kravnivån. Ändringarna på föreskriftsnivå som föreslås kommer innebära en ändrad kravnivå i praktiken vilket inte har kommunicerats tydligt av boverket. Nya krav tillkommer i föreskrifter och vissa krav försvinner eller blir mer otydliga då allmänna råd försvinner. I vissa fall kan tidigare allmänna råd fortfarande kan vara ett sätt att uppfylla föreskriftskraven men i andra fall inte.

När föreskriften saknar tydliga kvantitativa krav blir kravnivån otydlig. Vår bedömning är att både kommunerna och de allra flesta byggherrarna vill ha tydliga krav för att undvika egen tolkning. Med otydliga krav finns det stor risk att byggherren tror att kraven är uppfyllda och att det upptäcks först inför slutbesked att kommunen har en annan uppfattning. Kommunen tvingas antingen acceptera brister som inte skulle ha godkänts som en mindre avvikelse inför startbesked eller så tvingas byggherren ändra vilket medför stora kostnader och förlorad tid.

Boverket menar att branschen ska ta ett större ansvar och driva utvecklingen genom att ta fram förslag på nya lösningar och också ta fram standarder. Vi menar att det är riksdag, regering och boverket som ska sätta tydliga krav och inte branschen. Branschen arbetar främst efter eget intresse och inte efter att uppfylla samhällets krav. Vi ifrågasätter starkt om den här förändringen leder till ett hållbart byggande med rätt kvalitet.

Om byggherren föreslår en ny lösning som inte återfinns i standarder, handböcker eller andra branschdokument ska förslaget enligt boverket styrkas med riskanalyser som visar att funktionskraven är uppfyllda. Detta behöver utvecklas mer av boverket. Det är högst oklart hur Byggnadsnämnderna ska ta ställning till en riskbedömning och vilken kompetens som krävs hos den som gör riskanalysen.

Samtliga kommuner i landet kommer behöva ta fram egna kravnivåer där sådana saknas i föreskriften så att bedömningen blir lika i alla ärenden hos kommunen. Detta kommer kräva mycket resurser och också högre kompetens hos byggnadsinspektören.

Boverket skriver att standarder, handböcker eller andra branschdokument kan användas för att tolka föreskriften. Vissa standarder som finns idag är inte tillgängliga för alla, standarder från SIS måste beställas och varje standard kostar. Sällanbyggare och privatpersoner kommer sannolikt inte beställa alla standarder som kan vara bra att ha i ett projekt och kommer därför gå miste om de kravnivåer som idag kan finnas i BBR.

Boverket vill inte rekommendera några standarder eller informera om standarder som kan vara användbara. Kommunerna behöver skaffa de standarder som byggherren hänvisar till för att bedöma om standarden är tillämplig i aktuellt ärende. Det innebär en kostnad för landets alla kommuner. Dessutom ska varje kommun göra sin bedömning om standarden accepteras. Det nämns ingenstans i konsekvensutredningen om byggherren kan hänvisa till utländska standarder.

Kraven på projekteringen ökar med fackmässiga handlingar, högre kompetens hos byggherren och fler handlingar som ska tas fram inför ett startbesked. Vi håller med om att det underlättar byggnadsnämndernas handläggning men byggherrarna kommer sannolikt klaga på att byggnadsnämnderna ställer onödiga krav på dokumentation vilket fördröjer och försenar projekten. Otydliga krav på projekteringen i föreskriften förenklar inte byggprocessen.

Inom flera områden har krav tagits bort i föreskriften med hänvisning att frågan bevakas i annan lagstiftning, till exempel i Arbetsmiljölagen. Arbetsmiljöverket bevakar inte sina krav inför byggstart vilket görs enligt PBL. Det innebär en stor risk att färdig byggnad

inte kommer uppfylla samhällets krav och det kommer bli orimligt att kräva rättelser i efterhand. Vi anser att kraven inte kan tas bort från PBL-lagstiftningen innan man vet att de bevakas aktivt av andra myndigheter i byggprocessen.

Sammanfattningsvis anser vi att föreskriften ska kompletteras med fler kvantitativa krav och att boverket tydliggör vilka standarder och handböcker som kan användas för att tolka kravnivån så att det blir tydligt både för kommuner och byggherrar.

1 kap. Övergripande bestämmelser

Mindre avvikelser

Mindre avvikelser från föreskrifter godkänns idag i beslut om lov eller startbesked enligt BBR 1:21. Enligt förslaget är det byggherren som ansvarar för att avgöra om mindre avvikelse kan tillämpas. I dagsläget är det extremt ovanligt att byggherren presenterar mindre avvikelser från byggreglerna. Det är i stort sett alltid byggnadsinspektören som upptäcker avvikelser och kräver en redovisning från byggherren varför avvikelsen finns och hur funktionskraven blir uppfyllda. Byggherren är alltså mycket ovan att ta det ansvaret.

I och med att föreskriften blir mer otydlig utan exempel i allmänna råd kommer byggherren oftare behöva analysera om föreskriften följs eller om det är en mindre avvikelse. Detta nämns inte som en konsekvens i remissförslaget.

Det framgår inte i remissförslaget om byggnadsnämnderna ska förtydliga mindre avvikelser i beslut om lov eller startbesked. Vi anser att det fortsatt ska finnas krav på att mindre avvikelser dokumenteras i projektet antingen av byggherren eller i beslut från byggnadsnämnderna.

Projektering

Projektering ska utföras på ett fackmässigt sätt och dokumenteras enligt förslaget om det inte är uppenbart obehövligt. Begreppet fackmässigt sätt är otydligt och kommer sannolikt uppfattas på olika sätt av olika kommuner och av byggherrarna. Allmänt råd BBR 2:31 anger att projektering bör redovisas på ritningar och andra handlingar vilket anger en viss nivå på redovisningen som saknas nu. Det finns inga exempel i remissförslaget på när det är obehövligt med fackmässig dokumenterad projektering. Även här kommer kommunerna och byggherrar ha olika uppfattningar.

Projekteringen ska vara klar inför startbesked. Eftersom det saknas allmänna råd kommer behovet att öka, att pröva om förslaget uppfyller kraven i föreskrifterna med hjälp av riskbedömning. Detta kan komma att medföra en längre handläggning hos kommunen för att bedöma om det är godtagbart samt vid ändringar en fördyrande process för byggherrar.

Särskilt om ändring av byggnader

Det är otydligt i föreskriften vad som menas med att ”det ska klarläggas”. Det ställs inga krav på dokumentation eller kompetens hos den som ska utföra undersökningen. Varför används inte begreppet förundersökning i föreskriften som i BBR 2:311?

Konsekvensutredningen borde ge exempel på hur man ska klarlägga och att det i enkla ärenden kan vara en beskrivning från byggherren. I övriga ärenden bör

förundersökningen utföras av projektör med rätt kompetens och kan ingå som ett eget avsnitt i de dokument som nu krävs för till exempel luftkvalitet och fuktsäkerhet. Det blir svårt för kommunerna att bevaka statusen i byggnaden avseende hygien, hälsa och miljö. Allt ansvar kommer att vila på byggherren. Det är tveksamt om byggherren kommer att göra extra åtgärder om det inte kontrolleras av någon. I mindre ärenden där kommunerna varken har tekniskt samråd, arbetsplatsbesök eller slutsamråd finns det stor risk att byggherren inte har gjort erforderlig riskbedömning av ett projekt. Byggherrens ansvar för hur och när en förundersökning ska göras är oklar. Kan byggnadsnämnderna kräva in en förundersökning för att se att man gör de åtgärder som föreskrifterna avser? Om avsteg görs vid ändring av byggnad ställer det stora krav på byggherren att utförd riskbedömning som ska komma fram till om avsteg kan tillämpas är utförd på ett korrekt sätt. Riskbedömning blir en extra kostnad för de små byggherrarna medan de stora byggherrarna gör mycket av detta redan idag.

Kontroll

Det är bra med ett tydligt krav på kontroll i olika skeden i byggprocessen och i färdig byggnad. Vår tolkning är att krav i föreskriften gäller en heltäckande kontroll som byggherren ska utföra och dokumentera i sitt projekt. Kontrollen ska styrka att det som utförs uppfyller de krav som gäller vilket 10 kap. 5 § PBL anger. Dessutom ska byggherren ta fram en kontrollplan enligt 10 kap 6 § PBL med särskilt utvalda kontrollpunkter efter en riskbedömning som ska fastställas i startbeskedet. Detta nämns i texten i avsnitt 5.2.6: *De kontroller som regleras här ska göras av byggherren oavsett vilka kontroller som regleras i kontrollplanen.* Det bör formuleras tydligare i en kommande vägledning från boverket att det handlar om kontroller med olika syften som ska dokumenteras på olika sätt.

Luftkvalitetsdokumentation och fuktsäkerhetsdokumentation

Det finns inga exempel i remissförslaget som beskriver när det är uppenbart obehövt att ta fram dokumentationerna. Kommunerna och byggherrarna kommer sannolikt att ha olika uppfattningar i frågan. Boverket behöver ange exempel i kommande vägledning. Dokumentationerna ska beskriva förhållanden i den färdiga byggnaden. Vi antar att boverket anser att dokumentationer bör redovisas till byggnadsnämnderna inför slutbesked men det nämns ingenstans. Konsekvensbeskrivningen bör redovisa hur det är tänkt.

3 kap. Luft

FSB anser att det redan idag finns bra vägledning i form av standarder samt krav från andra myndigheter vad gäller luftflöden i byggnader. Det nya förslaget anser vi inte innebär någon större skillnad mot utformningen av nu gällande regler. Det är bra med förtydligandet av lägsta luftflöde i bostäder.

4 kap. Ljuförhållanden

Dagsljus

Nuvarande krav i BBR anger att dagsljus i vistelserum ska vara *direkt* dagsljus genom fönster. Nya föreskriften tillåter även indirekt eller reflekterat dagsljus men det saknas redovisning i konsekvensutredningen att sådant ljus har samma kvalitet som direkt dagsljus.

Dagsljuskraven för bostäder är preciserade med föreskriftskrav på dagsljusfaktor för bostaden i sin helhet vilket är bra. Det kommer fortsatt bli svårt att uppfylla kravet på dagsljus i små lägenheter som bara har ett bostadsrum. Där måste det enda bostadsrummet uppfylla krav på dagsljusfaktor. Denna konsekvens nämns inte i förslaget. FSB anser att det behövs kvantitativa krav med krav på viss dagsljusfaktor även för lokaler. Att bostäder har krav på dagsljusfaktor och inte lokaler kommer uppfattas som att kravnivå saknas för lokaler. Ett preciserat dagsljuskrav behövs framför allt i byggnader för undervisning och vård där dagsljus är extra viktigt ur hälsosynpunkt enligt forskningen. Det är många aktörer som bygger utbildnings- och vårdlokaler, både privata och kommunala, och alla bevakar inte ljusförhållanden i projektet. Vi håller inte med om att byggherrar har egna tillräckliga projektkrav för lokaler. Vår erfarenhet är att vi ofta diskuterar dessa frågor med byggherrar som inte har tillräcklig kunskap eller förståelse om dagsljuskraven. Byggherrarna kommer sannolikt att anse att dagsljusutredningar är överflödiga i lokaler när precisa krav saknas i föreskriften. Vid ändringar i befintliga byggnader med lokaler är det ännu svårare att ställa krav när tydliga krav saknas i föreskriften.

Solljus

Små lägenheter upp till 35 kvadratmeter behöver inte ha solljus vilket är en förändring som vi är positiva till. Tidigare var det endast studentlägenheter upp till 35 kvadratmeter där man bara bor ett antal år som var undantagna. Det finns ingen redovisning i konsekvensbeskrivningen om hälsoeffekter för den som bor i en liten lägenhet utan solljus i hela sitt liv. Detta bör redovisas om kravet ska ändras.

Kommuner tillämpar solljuskraven olika idag vilket gör det oförutsägbart för byggherrarna. Vi anser därför att det behövs kvantitativa krav på solljus i en bostad med krav på soltimmar under visst antal månader på året. Boverket redovisar ett sådant förslag som de har övervägt att föra in som kravnivå. Hur ska man tolka det alternativet som boverket nämner? Ska det ses som en nivå på solljus som uppfyller föreskriften? Boverket bör förtydliga i sin konsekvensbeskrivning.

Utblick

Boverket skriver på sidan 35 att utblick är viktigt för hälsan men har valt att inte nämna utblick i föreskriften. Boverket anser att det finns krav på utblick enligt övergripande krav i 3 kap 9 § PBF men där nämns inte ens krav på ljus vilket innebär att kravet är ytterst otydligt. Vi anser att 4 kap. 1 § bör kompletteras med förtydligande vad som menas med ljusförhållanden och att det omfattar dagsljus, solljus, utblick och belysning. Om utblick utelämnas i föreskriften kommer kravet inte följas upp.

5 kap. Rumshöjd

Krav på rumshöjd är flyttad från krav på utformning i nuvarande avsnitt 3 i BBR till föreskrift för hygien, hälsa och miljö. Vår bedömning är att rumshöjden är en mycket viktig parameter som avgör om rum blir lämpliga för sin användning. Rumshöjden kan aldrig ändras i en byggnad och därför är det extra viktigt att bevaka detta krav. Vi ifrågasätter starkt boverkets synpunkt på sidan 85 att andra tekniska lösningar kan lösa hälsoriskerna vid låg rumshöjd.

Föreskriften är otydlig utan kvantitativa krav och därför anser vi att värden motsvarande de som finns i allmänt råd idag behövs. Det finns inga standarder att tillämpa och det är orimligt att byggherren ska göra riskanalyser om lämplig rumshöjd i varje projekt.

Kommunerna kommer sannolikt ta fram egna kravnivåer för olika typer av byggnader vilket innebär en ovisshet för byggherren.

Föreskrift om rumshöjd gäller även för fritidshus. Boverket konstaterar detta på sidan 160 men kommenterar inte vad det innebär. Det är otydligt om samma krav på rumshöjd gäller i fritidshus som i bostäder för permanent boende.

Rumshöjden beror ofta på val av undertakslösning och hur installationer i tak utformas och varierar därför i olika rum i byggnaden. Med otydliga krav på rumshöjd finns det stor risk att byggherren bedömer att vissa rum kan ha lägre rumshöjd och att det upptäcks först vid slutsamråd. Då kan det vara orimligt att kräva ändringar och byggnadsnämnderna kan tvingas acceptera brister.

6 kap. Termisk komfort

Specifika krav för inomhusklimat tydliggörs och krav ställs på operativ temperatur för byggnader. Tidigare har inte krav på övertemperaturer reglerats i byggreglerna.

Kraven ställer högre redovisningsnivå för hur byggnader uppfyller kraven på operativ temperatur. Detta skall verifieras i projekteringen där hänsyn skall tas till hur byggnaden är tänkt att användas samt vilka som skall använda den. Byggnaden skall också kunna uppfylla kraven under hela dess livslängd vilket gör att hänsyn behöver tas till klimatförändringar vid dimensionering.

Det finns i förslaget inte framtaget för vilka dimensionerande förutsättningar som verifieringen skall beräknas mot. Det skrivs i förslaget att branschen behöver gå ihop och ta fram ett sådant underlag.

Det som saknas i konsekvensutredningen är vad framtagandet av dimensionerande förutsättningar kan få för konsekvenser. Detta blir helt avgörande för om kyla i större omfattning behöva installeras i bostäder eller om solavskärmning kommer bli mer förekommande för att uppfylla kraven. Beroende på mot vad verifieringen skall göras emot (dimensionerande uteklimat) kommer kylbehovet i byggnaden variera och därmed kostnader för byggherren i form av mer kyla alternativt mer solavskärmning.

Det tas inte upp hur ett eventuellt ökat kylbehov i byggnader påverkar energianvändningen, det blir där motstridiga krav.

I och med kravet kommer det också indirekt ställas högre krav på hur styrningen av temperatur i en bostad utförs. Med dagens krav har värmesystem dimensionerats och konstruerats för att upprätthålla temperaturen i bostäder. I och med de nya kraven kommer krav ställas på styrning av övertemperatur vid varma väderförhållanden för respektive bostad. Detta nämns heller inte i konsekvensutredningen.

Att man inför krav på temperaturer ser vi som positivt och är något som blir mer aktuellt med klimatförändringar. Vi anser dock att det behöver förtydligas mot vilka dimensionerande förutsättningar som kravet skall verifieras mot och vad detta får för konsekvenser. Beroende på dimensionerande data så kan förslaget få olika konsekvenser i form av ökat kylbehov. För att kunna göra en bedömning av kraven måste också dimensionerande förutsättningar vara välkända och väl genomarbetade

7 kap. Fuktsäkerhet

FSB är positiv till ändringarna i sak. Det som kan orsaka problem är kunskapsbrister i alla led för bedömning av tekniska lösningar samt vad som ska väga tyngst när det till exempel ställs mot tillgänglighetskrav. Fuktskyddsdocumentationen kan bli avsevärt annorlunda mot fuktskyddsprojekteringen då helhetsgreppet med en tidig projektering frångås under arbetets gång.

Av de 111 miljader som branschen varje år bygger fel utgör fuktskador majoriteten av skador. Därför behövs verkligen ett krafttag mot fuktproblematiken. Det är därför väldigt märkligt att Boverket har plockat bort lydelsen i BBR 6:51.

6:51 Allmän

Byggnader ska utformas så att fukt inte orsakar skador, lukt eller mikrobiell växt som kan påverka hygien eller hälsa. (BFS 2014:3).

Allmänt råd

Kraven i avsnitt 6:5 bör i projekteringskedjet verifieras med hjälp av fuktsäkerhetsprojektering. Även åtgärder i andra skeden i byggprocessen påverkar fuktsäkerheten. Vid planering, projektering, utförande och kontroll av fuktsäkerheten kan *Branschstandard ByggaF – metod för fukträker byggprocess* användas som vägledning.

Byggnader, byggprodukter och byggmaterial bör under byggtiden skyddas mot fukt och smuts. Kontroll av att material inte har fuktskadats under byggtiden bör ske genom besiktningar, mätningar eller analyser som dokumenteras.

Utförandet av byggnadsdelar och byggnadsdetaljer som har betydelse för den framtida fuktsäkerheten bör dokumenteras. (BFS 2014:3).

Då dessa krav är oerhört viktiga för att erhålla en byggnad utan fukt- och mögelskador för miljonbelopp och lidande i form av ohälsa.

Läser man det allmänna rådet i BBR 6:51 står det att *Byggnader, byggprodukter och byggmaterial bör under byggtiden skyddas mot fukt och mot smuts*. Detta innebär att man i verkligheten har svårt att uppfylla ovanstående föreskriftstext med annat än väderskyddat byggande, dvs med någon form av tält. Då graden av nedsmutsning av materialet har stor betydelse för vilken nivå på högsta tillåtna fuktillstånd man ska räkna med.

Nedsmutsningen i kombination med byggmaterial som blivit uppfuktat före under och efter byggtiden kan alla leda till fukt- och mögelskador.

Byggbranschen anger att man torkar ut fuktskadat material innan man bygger igen.

Tyvärr räcker inte detta till för att undvika mikrobiell tillväxt.

Det är naturlagar som styr denna process.

Det finns hundratals utredningar som visar detta fenomen.

Så att använda argumentet att man torkar ut en stomme som blivit utsatt för regn/snö/smuts håller inte för att undvika mikrobiell tillväxt.

Här måste det till tydliga krav från samhällets sida vad det är som gäller, så det heller inte som idag blir negativt för de entreprenörer som faktiskt är duktiga och seriösa och vill bygga med väderskydd, ändå tvingas bygga utan, eftersom konkurrenterna inte har med kostnader för väderskydd i anbudet.

Blir det ett generellt krav på väderskydd, i föreskriftstext blir det inte en konkurrensnackdel och det kommer även innebära lägre kostnader för väderskydden på sikt då efterfrågan och konkurrensen på marknaden för väderskydd kommer öka.

Även kravet på lufttäthet har tagits bort.

En av de viktigaste parametern för att klara både fuktproblematiken men även energikraven (när vi nu bygger väggar på 30-40 cm..) är att det är en tät klimatskärm. Detta är borttaget i Boverkets förslag. Varför förstår jag inte.

6:531 Lufttäthet

Allmänt råd

För att undvika skador på grund av fuktkonvektion bör byggnadens klimatskiljande delar ha så god lufttäthet som möjligt. I de flesta byggnader är risken för fuktkonvektion störst i byggnadens övre delar, dvs. där det kan råda invändigt övertryck.

Särskild omsorg att åstadkomma lufttäthet bör iaktas vid höga fuktbelastningar som i badhus eller vid särskilt stora temperaturskillnader.

Lufttätheten kan påverka fuktillståndet, den termiska komforten, ventilationen samt byggnadens värmeförluster.

Metod för bestämning av luftläckage finns i SS-EN ISO 9972:2015. Vid bestämning av luftläckaget bör även undersökas om luftläckaget är koncentrerat till någon byggnadsdel. Om så är fallet kan risk finnas för fuktskador. (BFS 2017:5).

Det ska snarare förtydligas ännu mer, gärna med verifierbara krav på nivåer. Idag är det bara krav på klimatskärmens täthet i BBR 9:2a för småhus upp till 50 kvm, där man anger att det får läcka 0,6 l/s kvm (=läcker som ett såll, så borde inte vara så högt värde...). Det borde införas kravnivå även för övriga kategorier av hus/lokaler.

11 kap. Avfall

Det krav som tillkommit gällande insamling av förpackningar fastighetsnära kan bli en utmaning att lösa. Både i detaljplanarbetet och att varje bostad ska ha mer utrymme för förvaring av sorteringen när detta krav ställs mot andra behov.

12 kap. Allmänt vid ändring av byggnader

Föreskriften i 1 § som anger vilka kriterier som avgör om avsteg kan tillämpas för en ändrad del i en befintlig byggnad är mycket tydligare än nuvarande BBR vilket är bra. Det nämns ingenting om tillbyggnader i föreskriften eller i boverkets konsekvensbeskrivning. Vi antar att tillbyggnad fortfarande betraktas som en ändring av byggnad. Vilka avsteg är i så fall möjliga för tillbyggda delar? En tillbyggnad är inte en ändrad del av en byggnad utan en tillkommande del.

Föreskrift om ändrad användning i 3 § är svår att förstå. Det vore tydligare om formuleringen i paragrafen lyder:

Vid ändrad användning där den nya användningen ställer högre krav på byggnadens skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö jämfört med den tidigare användningen gäller att ändringens omfattning är den del som ändrar användning.

Ulrika Nolåker, Ordförande FSB

